

RAPPORT

Natuurtoets Kribvaksuppletie de Waal

In het kader van de Wet Natuurbescherming en het
Natuurnetwerk Nederland

Klant: RWS Oost Nederland

Referentie: BH8088WMP2110131019

Status: 1.0/Definitief

Datum: 13 oktober 2021

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Water & Maritime
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
reception.ame-la@nl.rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Natuurtoets Kribvaksuppletie de Waal

Ondertitel: Product 5.1.1B
Referentie: BH8088WMP2110131019
Status: 1.0/Definitief
Datum: 13 oktober 2021
Projectnaam: Kribsuppletie Waal
Projectnummer: BH8088
Auteur(s): Anoek van den Bosch & Bas van Spronsen

Opgesteld door: Anoek van den Bosch & Bas van
Spronsen

Gecontroleerd door: Dorien Grote Beverborg

Datum: 12 oktober 2021

Goedgekeurd door: Dirk Bulsink

Datum: 13 oktober 2021

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever. Let op: dit document bevat persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V. en dient voor publicatie of anderszins openbaar maken te worden geanonimiseerd.

Inhoud

1.	Inleiding	4
1.1	Achtergrond	4
1.2	Doel	4
1.3	Methode	5
1.4	Leeswijzer	5
2	Beknopt kader natuurwet- en regelgeving	6
2.1	Wet natuurbescherming – Gebiedsbescherming Natura 2000	6
2.2	Wet natuurbescherming - Soortenbescherming	8
2.3	Natuurnetwerk Nederland	11
3	Plangebied & Voorgenomen ingreep	12
3.1	Plangebied	12
3.2	Werkzaamheden	13
4	Natura 2000-gebieden (voortoets)	15
4.1	Ligging t.o.v. Natura 2000-gebied en aanwezige Natura 2000-doelen	15
4.2	Mogelijk relevantie storingsfactoren	16
4.3	Effectbeoordeling verstoring	18
4.4	Cumulatie	22
4.5	Conclusie Natura 2000-gebieden	23
5	Beschermde soorten	24
5.1	Aanwezigheid beschermde soorten	24
5.2	Effectbeschrijving en toetsing beschermde soorten	30
5.3	Voorzorgsmaatregelen en noodzaak vervolgstappen	31
5.4	Conclusie beschermde soorten	33
6	Gelders Natuurnetwerk	34
6.1	Ligging plangebied ten opzichte van het NNN	34
6.2	Effectbeschrijving en toetsing Gelders Natuurnetwerk	34
6.3	Conclusie Gelders Natuurnetwerk	35
7	Conclusie per beschermingsregime	36
7.1	Natura 2000	36
7.2	Beschermde soorten	36
7.3	Gelders Natuurnetwerk	36

Bijlage 1

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Rijntakken

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

Het zomerbed van de Waal is in de loop van ruim anderhalve eeuw steeds lager komen te liggen. Oorzaken zijn ingrepen in de rivier, met name de versmalling van de hoofdgeul, en baggerwerk. De effecten van de ingrepen in het verleden werken nog steeds door in de morfologische aanpassing van de rivier. Bovendien zullen meer recente ingrepen en het huidige rivierbeheer in de Rijn, in Duitsland en Nederland, de ontwikkeling van de bodemligging beïnvloeden. De netto onttrekking van zand en grind door grootschalig baggeren in het zomerbed is inmiddels gestopt; zand en grind dat van ondieptes wordt gebaggerd, wordt in diepere delen van de rivier teruggestort. De verlaging van het zomerbed van de Waal gaat nog steeds door en de negatieve gevolgen voor verschillende functies van de rivier worden steeds duidelijker. Een van die gevolgen is de beperking van de vaardiepte van de Waal. Dit is het geval bij de vaste laag bij Nijmegen tijdens droge zomers met een lage Rijnafvoer. Rijkswaterstaat verkent opties om verdere erosie van het zomerbed tegen te gaan. Een van die opties is het storten (suppleren) van zand en grind op de stranden tussen de kribben. De hypothese is dat golven en stroming van passerende schepen, al dan niet in combinatie met de stroming door de rivierafvoer, dit materiaal in beweging brengen en naar het zomerbed voeren. Hiermee zou de erosie van het zomerbed kunnen worden gereduceerd en zouden de gesuppleerde kribvakken als 'zandmotor' voor de rivier kunnen gaan fungeren. De hypothese is gebaseerd op onderzoek in de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw. Dit onderzoek geeft al veel aanwijzingen hoe de suppletie van de kribvakken het best kan worden uitgevoerd, maar er zijn ook nog veel vragen hoe hiermee het best een 'zandmotor' voor de rivier kan worden gerealiseerd. Rijkswaterstaat heeft daarom besloten een kribvaksuppletie uit te voeren als pilot voor kennisontwikkeling.

1.2 Doel

Het doel van deze natuurtoets is om de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten in kaart te brengen. Ook worden de mogelijke effecten van de kribvaksuppletie op aanwezige beschermde gebieden bepaald. Op basis daarvan wordt bepaald of overtredingen van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) en Provinciale Ruimtelijke Verordening (Natuurnetwerk Nederland) te verwachten zijn en of dit voorkomen kan worden door het treffen van gerichte (mitigerende) maatregelen of dat een ontheffing of vergunning in het kader van de Wnb noodzakelijk is. Omdat er binnen het geplande voornemen geen bomen gekapt worden, valt het voornemen niet onder (Hoofdstuk 4) van de Wet natuurbescherming. Houtopstanden worden daarom verder niet besproken in deze natuurtoets.

1.3 Methode

Om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de wettelijk beschermde soorten en gebieden zijn de volgende stappen gevolgd:

1. *Inventarisatie van beschermde soorten en gebieden*

Voor het inventariseren van beschermde gebieden in en rondom het plangebied, is gebruik gemaakt van de gebiedendatabase¹. Daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) voor het plangebied en de nabije omgeving van de afgelopen 10 jaar². Op 29 augustus 2021 is een veldbezoek uitgevoerd (20°C, bewolkt, windkracht 3 Bft) door een deskundig ecooloog van Royal HaskoningDHV, Anoen van den Bosch MSc.

2. *Effectbeoordeling soorten en gebieden*

Vervolgens is een beknopte analyse van de effecten van het project op de mogelijk voorkomende beschermde soorten en gebieden uitgevoerd.

3. *Conclusie*

Als laats worden de conclusies, de nodige vervolgstappen en voorstellen voor eventueel benodigde voorzorgsmaatregelen beschreven.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het juridisch en beleidskader waarin de wet- en regelgeving van de beschermde soorten en gebieden beschreven wordt. Hoofdstuk 3 gaat in op de voorgenomen ingreep en het plangebied met de directe omgeving. In Hoofdstuk 4 komen de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden (voortoets) aan bod. In hoofdstuk 5 is het onderdeel soortbescherming beschreven, waarbij de mogelijke effecten op beschermde soorten worden beschreven. Hoofdstuk 6 beschrijft de mogelijke effecten op het Gelders Natuurnetwerk Nederland. Als laatste bevat hoofdstuk 7 de conclusies en aanbevelingen van de toetsingen.

¹ Ministerie van LNV, Natura 2000, via: <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=0>

² Nationale databank flora en fauna (NDFF), via: <https://ndff-ecogrid.nl/>

2 Beknopt kader natuurwet- en regelgeving

In Nederland is de bescherming van Natura 2000-gebieden en bepaalde soorten planten en dieren geregeld in de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). De wet bevat regels voor de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten en de belangrijkste natuurgebieden in Nederland. Daarnaast bevat de wet onder meer bepalingen ten aanzien van de jacht en houtopstanden.

Naast de bescherming van natuur en biodiversiteit voorziet de Wnb in de decentralisatie van taken en bevoegdheden en de vereenvoudiging van regelgeving. De Europese regelgeving, met name de Vogel- en Habitatrichtlijn, vormt het kader en het uitgangspunt van deze wet. Het instrumentarium van de Wnb sluit aan op het huidige omgevingsrecht en de toekomstige Omgevingswet. De uitwerking van de wet is vastgelegd in de regeling en het besluit natuurbescherming³.

2.1 Wet natuurbescherming – Gebiedsbescherming Natura 2000

Het onderdeel Gebiedsbescherming (H2) van de Wet natuurbescherming regelt de bescherming van de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Hoewel het de meest strikte vorm van juridische bescherming betreft, heeft deze wet daardoor vaak een beperkte reikwijdte, die zich beperkt tot de grenzen van een Natura 2000-gebied en uitsluitend die natuurwaarden ten aanzien waarvan daarbinnen instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd. Voor elk van de in het kader van Natura 2000 aangewezen gebieden zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, nader uitgewerkt in een beheerplan, die gelden als toetsingskader. Uitgaande van die instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn.

Voorgaande geldt sinds 29 mei 2019 ook weer onverkort voor effecten ten gevolge van depositie van stikstof, gevat onder de storingsfactor⁴ “Verzuring en Vermesting door stikstof uit de lucht (3 & 4)”; de generieke Passende Beoordeling voor het PAS, waarin rekening werd gehouden met de verschillende bron- en herstelmaatregelen, is niet langer bruikbaar als beoordelingskader.

Bij de beoordeling van effecten op instandhoudingsdoelstellingen is ook zogenoemde externe werking van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre voorgenomen activiteiten *buiten* Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op *in* deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen. In zoverre is de reikwijdte van de Wet natuurbescherming onbegrensd, zo volgt uit staande jurisprudentie. In geval van emissie en depositie van stikstof is dit bijvoorbeeld relevant. Vaak vindt de emissie plaats (ver) buiten de grenzen van een Natura 2000-gebied, maar daalt de stikstof neer in Natura 2000-gebieden waar deze negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstellingen die daar gelden.

Hoe werkt een beoordeling voor Natura 2000-gebieden?

Voor projecten of plannen waarvan redelijkerwijs vermoed kan worden dat deze, rekening houdend met externe werking en gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, dient in een oriënterende fase onderzocht te worden of het voornemen significante negatieve effecten kan hebben. Vaak heeft deze oriënterende fase de vorm van een zogenoemde Voortoets (zie figuur 2-2-1) waarin ten minste voor elk van de storingsfactoren uit de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020) wordt nagegaan of deze relevant is (aan de orde is) en zo ja of negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen op voorhand kunnen worden uitgesloten.

³<http://wetten.overheid.nl/BWBR0038662/2017-01-01>

⁴ Getallen tussen haakjes verwijzen naar de nummers van de betreffende storingsfactoren in de Effectenindicator, zoals beschikbaar gesteld door het Ministerie van LNV (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2021).

Figuur 2-2-1: Schematische weergave van toetsing van project aan Natura 2000-doelen

Indien op grond van de Voortoets niet kan worden uitgesloten dat een voornemen uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen (significant) negatieve effecten kan hebben, dient de initiatiefnemer meer gedetailleerd in kaart te brengen wat de effecten van de activiteit kunnen zijn. De resultaten van dit onderzoek dienen te worden neergelegd in een Passende Beoordeling.

In de Passende Beoordeling wordt de best beschikbare wetenschappelijke kennis gebruikt om in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen na te gaan welke effecten aan de orde zijn, waarbij mitigerende maatregelen (maatregelen die de effecten terugdringen) meegenomen mogen worden, om zo waar mogelijk het optreden van effecten uit te sluiten.

Voor projecten of handelingen waarvan uit de Passende Beoordeling volgt dat ze afzonderlijk of in cumulatie kunnen leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken kan geen vergunning worden verleend, tenzij een zogenoemde ADC-toets (die formeel geen onderdeel is van de Passende Beoordeling) succesvol kan worden doorlopen (Stap 5 in figuur 2-2-1). De stappen die volgordekelijk allemaal succesvol moeten worden doorlopen zijn dan:

- Er zijn geen **A**lternatieve oplossingen met minder gevolgen voor het gebied.
- Het project is nodig om **D**wingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Overigens gelden als Dwingende redenen van groot openbaar belang alleen die gronden, die zijn vastgelegd in de Europese Habitat- of Vogelrichtlijn.
- De nodige **C**ompenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft.

Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn)

Per 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Deze wet voorziet in een partiële vrijstelling voor de vergunningsplicht indien als gevolg van bouwactiviteiten sprake is van stikstofdepositie. Er hoeft derhalve geen stikstofberekening meer plaats te vinden voor bouwactiviteiten, die in de aanlegfase van een plan noodzakelijk zijn, noch hoeft er een vergunning te worden aangevraagd.

Aangezien het een partiële vrijstelling betreft, geldt de vrijstelling alleen voor stikstof en niet voor overige optredende storingsfactoren in de aanlegfase. Leidt een project mogelijk tot andere effecten, dan dient er zo nodig een passende beoordeling uitgevoerd te worden om uit te sluiten of die effecten (kunnen) leiden tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van betreffende Natura 2000-gebieden.

De vrijstelling geldt alleen voor de aanleg-/bouwphase in de bouwsector en dus niet voor de gebruiksfase. Dit betekent dat de vrijstelling alleen geldt voor tijdelijke stikstofdepositie en niet voor permanente stikstofdepositie. Zijn er deposities in de gebruiksfase (bijv. verkeersaantrekkende werking) dan dient er uiteraard nog wel een AERIUS-berekening gemaakt te worden.

2.2 Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming behandelt de bescherming van soorten, de mogelijkheid om ontheffing te verlenen en dergelijke. In de wet zijn in de bijlagen 160 soorten opgenomen, ten aanzien waarvan onder deze wet verbodsbepalingen zijn geformuleerd die ten gevolge van een plan of project niet overtreden mogen worden. Is een dergelijke overtreding toch onlosmakelijk verbonden met een voornemen, dan dient hiervoor een ontheffing te worden aangevraagd.

De Wnb soortenbeschermingsdeel kent drie algemene beschermingsregimes;

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (paragraaf 3.1 Wnb);
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (paragraaf 3.2 Wnb) en;
- Beschermingsregime andere soorten (paragraaf 3.3 Wnb).

Elk beschermingsregime kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden (zie tabel 2-1). De verbodsbepalingen in de paragrafen 3.1 en 3.2 zijn een-op-een overgenomen uit de betreffende EU-richtlijnen en -verdragen en zijn uitsluitend van toepassing op de in deze richtlijnen en verdragen genoemde soorten. De bepalingen in paragraaf 3.3 zien op de 'nationale' andere soorten die zijn genoemd in de bijlagen A en B bij de Wnb. Hiervoor geldt een kleiner aantal verbodsbepalingen.

Voor soorten van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). Nationaal beschermde soorten genieten een minder strenge bescherming.

Voor de 'andere soorten' van artikel 3.10 kunnen provincies en het ministerie van LNV een algemene vrijstelling van de vergunningplicht vaststellen door middel van een verordening. De Provincie Gelderland heeft de provinciale verordening en vrijstelling vastgesteld. Voor ruimtelijke ingrepen geldt hierdoor een vrijstelling van de ontheffingsplicht voor een aantal meer algemeen voorkomende soorten.

Tabel 2-1: Soortenbescherming: overzicht verbodsartikelen Wet natuurbescherming voor flora en fauna. HR: Habitatrictlijn. VR: Vogelrichtlijn. Nvt: Niet van toepassing.

Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming Soorten Vogelrichtlijn artikel 3.1	Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming Soorten Habitatrictlijn artikel 3.5	Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming Andere soorten artikel 3.10
Art. 3.1.1 Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.	Art. 3.5.1 Het is verboden in het wild levende dieren HR IV soorten (Verdrag Bern en Bonn) in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10.1.a Het is verboden in het wild levende dieren, genoemd in de bijlage A, opzettelijk te doden of te vangen;
Art. 3.1.2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art. 3.5.4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10.1.b het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art. 3.1.3 Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.	Art. 3.5.3 Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	N.v.t.
Art. 3.1.4 Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen. Art. 3.1.5 Het verbod onder 3.1.4 geldt niet als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art. 3.5.2 Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.	N.v.t.
N.v.t.	Art. 3.5.5 Het is verboden planten HR (en Verdrag van Bern) in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art. 3.10.1.c. Het is verboden vaatplanten genoemd in de bijlage B in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Art. 3.3 Ontheffing voorwaarden conform belangen VR	Art. 3.8 Ontheffing voorwaarden conform belangen HR	Art. 3.11 vrijstelling/ ontheffing op basis van diverse belangen

Toelichting bescherming broedvogels en jaarrond beschermde vogels (Art 3.1 lid 2)

Via de Europese vogelrichtlijn zijn alle Europese wilde vogels door de wet zelfs uitdrukkelijk als beschermde diersoort aangewezen. Strenge bescherming geldt voor:

- broedvogels;
- jaarrond beschermde nesten.

Het opzettelijk vernielen van nesten en rustplaatsen van broedende vogels is verboden. Opzettelijk storen van broedvogels is verboden maar is conform de vogelrichtlijn wel toegestaan als de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van de instandhouding van de vogelsoort. Een aantal broedvogels is tevens beschermd via de habitatrictlijn; voor deze soorten geldt dat opzettelijke storing verboden is.

Nesten of holten die ieder jaar opnieuw gebruikt worden of ook buiten het seizoen van belang zijn voor de instandhouding van de soort, vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen'. Deze nesten zijn jaarrond beschermd tenzij ze permanent verlaten zijn. In 2009 heeft Dienst Regelingen een aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten gepubliceerd met onderverdeling in vijf categorieën. Deze worden hieronder toegelicht.

Vogelnesten die het gehele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 3.1 lid 2 het *gehele* jaar:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruikmaken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, mits er voldoende alternatieven aanwezig zijn. Jaarrond bescherming is van toepassing wanneer ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Zorgplicht soortenbescherming

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Wnb) geldt de algemene zorgplicht conform Wnb art. 1.11. Deze plicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is voor veel verbodsbepalingen de term opzettelijk van toepassing. Niet-opzettelijke handelingen waarbij verbodsbepalingen overtreden worden zijn niet verboden. Daarbij is van belang dat het Europese Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen⁵: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant”*.

Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op een wezenlijk negatieve invloed op een soort of populatie. Om te bepalen of er sprake is van een wezenlijk (negatieve) invloed dienen de effecten van de activiteiten of werkzaamheden op de populatie te worden onderzocht. Of hiervan sprake is hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Op welk van deze niveaus de effecten op een soort moeten worden onderzocht, hangt af van de soort. Er is geen sprake van een wezenlijke invloed wanneer de populatie de mogelijke negatieve effecten van de activiteiten of werkzaamheden zélf op een zodanige wijze (bijvoorbeeld doordat er voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders) teniet kan doen dat er geen invloed is op de gunstige staat van instandhouding van de soort. In alle gevallen geldt proportionaliteit. Effecten op een zeer zeldzame soort moeten op een lager niveau worden gezien dan een zeer algemene soort. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, zoals amfibieën, reptielen, planten en veel soorten insecten, is eerder sprake van een wezenlijk negatieve invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Verder is van belang of het effect van tijdelijke of permanente aard is. Van tijdelijke effecten kan een populatie van een soort zich over het algemeen gemakkelijker herstellen dan wanneer het om een aanhoudend negatief effect gaat.

⁵ EHvJ zaak C-103/00 en zaak C -221/04

2.3 Natuurnetwerk Nederland

De provincie Gelderland zorgt binnen haar gebied voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, en vormt daarmee onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie heeft daartoe gebieden aangewezen die tot dit netwerk behoren. Tevens wijst de provincie aan deze gebieden natuurdoelen met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden toe.

Conform het NNN-toetsingskader, beschreven in de Omgevingsverordening van de Provincie, dienen alleen bestemmingsplannen die binnen het NNN plaatsvinden getoetst te worden op effecten. Voor bestemmingsplannen binnen het NNN die schade toebrengen aan of anderszins negatieve effecten hebben op de waarden van een NNN gebied geldt het zogenaamde “nee, tenzij regime”. Dit betekent dat ingrepen die significant de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN aantasten niet zijn toegestaan, tenzij sprake is van:

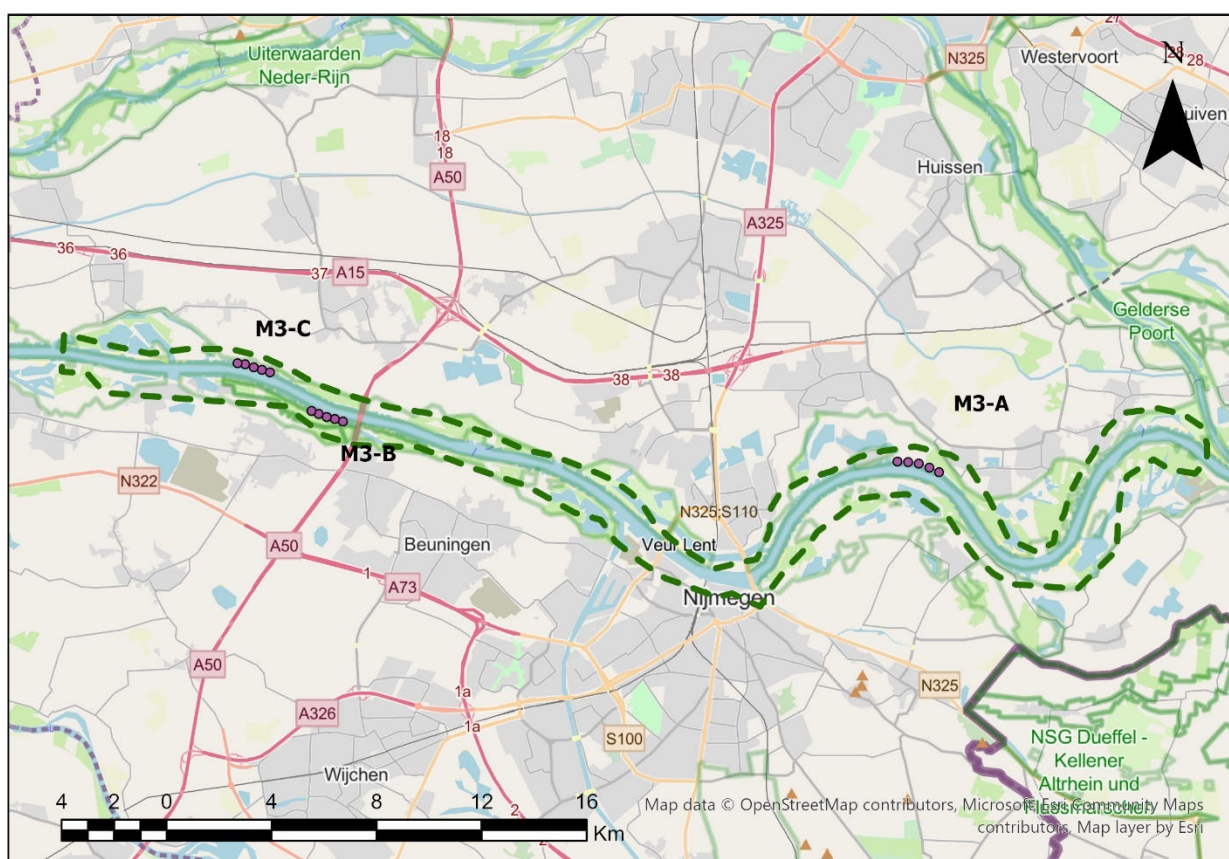
- geen reële alternatieven aanwezig zijn;
- sprake is van redenen van groot openbaar belang;
- de negatieve effecten op de kernwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang zoveel mogelijk worden beperkt; en
- de overblijvende negatieve effecten op de kernwaliteiten van het gebied, de oppervlakte en de samenhang gelijkwaardig worden gecompenseerd ⁶.

⁶ Provincie Gelderland, 2021, Omgevingsverordening, via:
https://gldanders.planoview.nl/planoview/NL.IMRO.9925.PVOmgverordening-vst1?s=SAAXIYAKQgF7vzJFhERCBAN4P4P_____wP38wJiAMdOCzhy3qqpM4ZOGbcCBA

3 Plangebied & Voorgenomen ingreep

3.1 Plangebied

Het plangebied van de studie kribsuppletie strekt zich uit langs de oevers de Waal. Figuur 3-1 toont de begrenzing waar binnen de ingrepen aan de gestrekte oevers, verlande kribvakken of kribben dienen plaats te vinden. De projectbegrenzing loopt vanaf kilometerraai (kmr) 877,6 tot kmr 897,0. Het plangebied omvat drie cluster, waar in minimaal 3 kribvakken zandsuppletie beoogd is, één kribvak wordt aangehouden als referentievak. Het gaat om locatie M3-A, M3-B en M3-C. Deze natuurtoets is toegespitst op de werkzaamheden binnen deze drie locaties.

Figuur 3-1 Het plangebied (groen gestippeld) en specifieke werklocaties (paarse stippen), van links naar rechts betreft het locaties M3-C, M3-B en M3-A

De verschillende kribvakken zijn vergelijkbaar qua biotoop. Het water is relatief helder, desondanks ontbreekt het aan oevervegetatie en waterplanten. De oevers zijn zandige strandjes, met her en der grind en grotere stenen. Verder landinwaarts groeien vaak jonge wilgen en populieren op de strandjes tussen de kribben. De omgeving achter de strandjes heeft veelal een agrarisch karakter en bestaat voornamelijk uit grasland. Her en der groeien er in het achterland ook oudere houtopstanden van bijvoorbeeld eik of wilg. Locatie M3-A en M3-B zijn toegankelijk voor wandelaars, die daar ook met regelmaat komen. Locatie M3-C is dat niet.

Figuur 3-2: Een impressie van het water, de oevers en de omgeving van de kribvakken voor de beoogde zandsuppletie. Foto's: RHDHV 2021

3.2 Werkzaamheden

In het kader van een praktijkproef worden 9 kribvakken gesuppleerd, verdeeld over 3 locaties. Het gaat om een mengsel van grof zand en grind (<4 mm) dat zal worden aangebracht. De verwachting is dat door golven vanuit scheepvaartverkeer het materiaal over een periode van 1 à 2 jaar wordt meegenomen naar het zomerbed. Het doel is om de aanwezige erosiekuil in het zomerbed aan te vullen, zodat op de rivierbodem een talud van 1:300 ontstaat. Het uitgangspunt is dat de werkzaamheden vanaf het water zullen worden uitgevoerd. Het aanleggen van werkwegen in de uiterwaarden is daarom niet nodig. Hoe het zand exact gesuppleerd zal worden is op het moment nog niet bekend. Figuur 3-3 geeft een impressie van de verschillende mogelijke ontwerpen.

Figuur 3-3 Schets van de voorgestelde uitvoering van de suppletie van kribvakken volgens 2 ontwerpen (1) een ontwerp waarbij de suppletie aansluit op beide kribben (linker kribvak), en (2) een ontwerp waarbij tussen de suppletie en beide kribben een afstand van 25 m wordt aangehouden (rechter kribvak). De rode lijn verbindt de bakens op de koppen van de kribben.

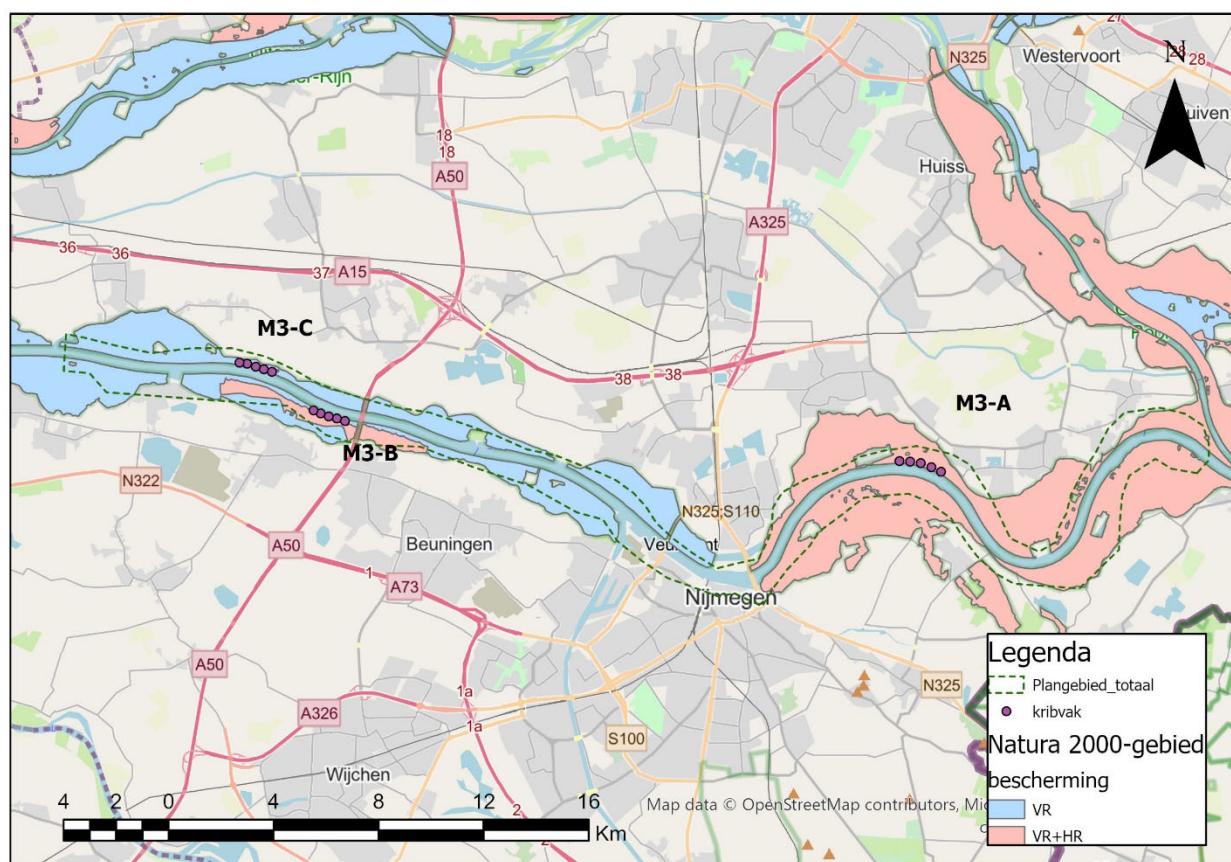
Planning

De start van de uitvoering is voorzien na 1 juni 2022, wanneer het kribvak zoveel mogelijk leeg staat. Het uitgangspunt is dat er tijdens het hoogwaterseizoen van 1 oktober tot 1 maart geen werkzaamheden uitgevoerd worden vanwege de kans op hoog water en te hoge stroomsnelheden. Er wordt uitgegaan van maximale werktijden van zonsopkomst tot zonsondergang.

4 Natura 2000-gebieden (voortoets)

4.1 Ligging t.o.v. Natura 2000-gebied en aanwezige Natura 2000-doelen

Het plangebied ligt binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken, in het deelgebied Uiterwaarden Waal. De kribvakken van locatie M3-A en M3-B (de twee rechter locaties) liggen zowel binnen Vogel- als Habitatrichtlijngebied.) Locatie M3-C (de linker locatie) ligt binnen het Vogelrichtlijngebied van het Natura 2000-gebied. Een lijst met de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied is opgenomen in bijlage 1. Figuur 4-1 laat de ligging van het plangebied ten opzichten van het Natura 2000-gebied Rijntakken zien. Andere Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 10 kilometer afstand van het plangebied.

Figuur 4-1. Ligging van het plangebied ten opzichte van het nabijgelegen Natura 2000-gebied Rijntakken. De specifieke werklocaties (rode ovalen), zijn van links naar rechts locaties M3-C, M3-B en M3-A

Hoewel Figuur 4-1 alleen het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied Rijntakken laat zien, is het belangrijk om op te merken dat de Wet natuurbeschermingswet voor wat betreft externe werking géén grenzen kent; alle gebieden die mogelijk beïnvloed worden door een ingreep, ongeacht de afstand, moeten in de toetsing worden opgenomen. Afhankelijk van de reikwijdte van de te verwachten effecten kunnen daarom gebieden die niet in Figuur 4-1 zijn weergegeven toch relevant zijn voor onderhavige toetsing. Onderstaand wordt uitsluitend met behulp van storingscontouren bepaald welke gebieden wel en welke gebieden niet relevant zijn. Dat kan dus per storingsfactor verschillen.

4.2 Mogelijk relevantie storingsfactoren

De Effectenindicator zoals aangereikt door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020) geeft een negentiental mogelijke effecten, de zogenoemde storingsfactoren, waarmee in ieder geval rekening moet worden gehouden ten aanzien van in Natura 2000-gebieden beschermde waarden. In Tabel 4-1 zijn deze storingsfactoren weergegeven. Deze 19 storingsfactoren vormen dan ook de basis (leidraad) voor voorliggende beoordeling. Hieronder wordt per storingsfactor afgewogen of deze wel of niet relevant is in het kader van de voorgenomen activiteit. Daarbij is uiteraard ook nagegaan of andere, niet onder voornoemde storingsfactoren gevatte effecten, aan de orde kunnen zijn, hetgeen niet het geval bleek.

Tabel 4-1. Potentiële storingsfactoren in Natura 2000-gebieden.

Storingsfactoren			
Oppervlakteverlies	Verziltig	Verandering overstromingsfrequentie	Optische verstoring
Versnippering	Verontreiniging	Verandering dynamiek substraat	Verstoring door mechanische effecten
Verzuring door stikstof-depositie uit de lucht	Verdroging	Verstoring door geluid	Verandering door populatiedynamiek
Vermesting door stikstof-depositie uit de lucht	Vernatting	Verstoring door licht	Bewuste verandering soortensamenstelling
Verzoeting	Verandering stroomsnelheid	Verstoring door trilling	

Ruimtebeslag (1)⁷ & Versnippering (2)

Door de beoogde zandsuppletie is er sprake van een ophoging van de bodem binnen het kribvak. Dit ruimteslag binnen de kribvakken is tijdelijk en verplaatst zich over een periode van één à twee jaar richting het zomerbed van de rivier, een proces dat hoort bij de natuurlijke dynamiek van een rivier. De kribvakken zijn niet aangewezen als habitattypen en daarnaast worden ze ook niet in het beheerplan benoemd als een leefgebied voor habitatrictlijnsoorten en vogelsoorten⁸. Het tijdelijke ruimtebeslag dat ook hoort bij de natuurlijke rivierdynamiek van erosie en sedimentatie heeft daarom geen negatieve effecten op de doelstellingen van het gebied. De kribvakken hebben daardoor in de eindsituatie weer dezelfde ecologische functie als voorgegaan aan de werkzaamheden. De voorgenomen activiteit leidt er daarom ook niet toe dat bestaande verbindingen in het Natura 2000-gebied Rijntakken worden aangetast of doorkruist. Daarmee is op voorhand uitgesloten dat sprake kan zijn van negatieve effecten op de voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen. Het optreden van (significant) negatieve effecten is dan ook uitgesloten.

Verzuring en vermisting door stikstofdepositie (3 & 4)

Na realisatie van de zandsuppletie is geen sprake van een toename van stikstofdepositie op enig Natura 2000-gebied. Anders is dat voor de aanlegfase. Het gemotoriseerde materieel dat wordt ingezet tijdens de werkzaamheden stoot uitlaatgassen uit waarin zich stikstofoxiden bevinden. Via de atmosfeer kan deze stikstof neerslaan in (natuur)gebieden en daar het aanbod van voedingsstoffen vergroten en/of bodemchemische processen beïnvloeden.

⁷ Getallen tussen haakjes refereren naar de relevante nummers van de storingsfactoren uit de Effectenindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020)

⁸ Provincie Gelderland, 2018. Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)

Echter door de partiële vrijstelling van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering is de stikstofdepositie als gevolg van bouwactiviteiten niet meer vergunningplichtig⁹. Verdere toetsing in deze voortoets is daarom niet nodig.

Verzoeting, verzilting, verontreiniging (5, 6, 7)

Negatieve effecten ten gevolge van verzoeting of verzilting zijn niet aan de orde. De voorgenomen activiteit voorziet niet in, bijvoorbeeld, grote of diepe grondwateronttrekking en dergelijke, die tot verzilting kunnen leiden. Ook van verontreiniging is geen sprake op grond van de voorgenomen activiteit. Significant negatieve effecten op enig onder de Wet natuurbescherming beschermd gebied als gevolg van verzoeting, verzilting en verontreiniging op voorhand worden uitgesloten.

Verdroging, vernatting en verstoring waterhuishouding (8, 9, 10, 11, 12)

De voorgenomen activiteit haakt niet in op de hydrologie van het plangebied. Ingrepen in de rivier mogen in principe ook geen negatieve effecten hebben op de hoogwaterveiligheid. De hoogte van het strand tussen de kribben heeft invloed op de afvoer en het verval over de kribben, en daarmee op de waterstand bij hoge afvoeren. Als een suppletie ertoe leidt dat het hoogteverschil tussen strand en kribben minder wordt, kan de waterstroming door de suppletie wellicht beter over de kribben worden geleid waardoor de kribben minder weerstand voor het stromende water opleveren en de suppletie (tijdelijk) in positieve zin bijdraagt aan de waterveiligheid. Daarmee is op voorhand duidelijk dat de voorgenomen activiteit niet kan leiden tot noemenswaardige hydrologische veranderingen in enig Natura 2000-gebied, waarmee (significant) negatieve effecten op de voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen zijn uitgesloten.

Verstoring door geluid, licht, trillingen, mechanische effecten en optische verstoring (13, 14, 15, 16, 17)

Uitgezonderd Natura 2000-gebied Rijntakken, bevindt elk ander Natura 2000-gebied met verstoringsgevoelige instandhoudingsdoelstellingen zich op afstand van meer dan 10 km van het plangebied. Effecten van verstoring op overige Natura 2000-gebied zijn op grond van deze grote afstand uitgesloten. Vanwege de ligging van het plangebied in het Natura 2000-gebied Rijntakken en de gevoeligheid van instandhoudingsdoelen voor verschillende vormen van verstoring worden de gevolgen van verstoring nader beoordeeld in paragraaf 4.3.

Verandering in populatiedynamiek, bewuste verandering van soortensamenstelling (18, 19)

De voorgenomen activiteit voorziet niet in de introductie van soorten of bewuste verandering van de soortensamenstelling zoals bedoeld in de Effectenindicator. Hierdoor kunnen negatieve effecten als gevolg van verandering in populatiedynamiek en bewuste verandering van soortensamenstelling op voorhand worden uitgesloten.

Overige effecten

De Effectindicator (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit 2020) wordt het best gebruikt als leidraad. Echter, de voorgenomen activiteit geeft geen aanleiding te vermoeden dat andere effecten die niet onder de 19 hiervoor behandelde te scharen zijn, mogelijkterwijs aan de orde kunnen zijn.

⁹ Aanpakstikstof.nl, 18-06-2021, Via: <https://www.aanpakstikstof.nl/actueel/nieuws/2021/06/18/stikstofwet-gaat-in-per-1-juli-2021#:~:text=De%20Wet%20stikstofreductie%20en%20natuurverbetering%20regelt%20onder%20meer,minimaal%20de%20heft%20en%20in%202035%20minimaal%2074%25>. Geraadpleegd 27-07-2021

Samenvatting

Voorgaande heeft aannemelijk gemaakt dat negatieve effecten op de voor enig Natura 2000-gebied geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen uitgesloten kunnen worden voor de storingsfactoren:

- Ruimtebeslag (1)
- Versnippering (2)
- Verzuring en vermisting door stikstofdepositie (3, 4)
- Verzoeting, verzilting, verontreiniging (5, 6, 7)
- Verdroging, vernatting en verstoring waterhuishouding (8, 9, 10, 11, 12)
- Verandering in populatiedynamiek, bewuste verandering van soortensamenstelling (18, 19)

Voor de gevolgen van verstoring (13, 14, 15, 16 en 17) zijn negatieve gevolgen op voorhand niet uitgesloten. Deze storingsfactoren worden in de volgende paragraaf in meer detail beschouwd om na te gaan of en in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling hier leiden tot negatieve effecten op geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen.

4.3 Effectbeoordeling verstoring

Tijdens de uitvoering van de kribvaksuppletie zijn de volgende tijdelijk verstoringen mogelijk aan de orde:

- Verstoring door geluid en aanwezigheid van mensen en machines vanaf het water.
Gezien de werkzaamheden niet van lange duur zijn en deze plaatsvinden vanaf het water is de extra verstoring ten opzichte van het huidige gebruik door scheepvaart beperkt.
- Vertroebeling door (graaf)werkzaamheden onder water.

4.3.1 Habitatrichtlijnsoorten

Vissen

Rivierdonderpad: Het water in de kribvakken en de oevers met stortsteen vormen geschikt leefgebied voor de rivierdonderpad. Deze elementen blijven intact, er zullen geen werkzaamheden aan de stortstenen plaatsvinden. Indien de rivierdonderpad aanwezig is, kan deze mogelijk verstoring ondervinden van de zandsuppletie nabij een verblijfplaats. Het zand wordt echter niet langs de gehele krib gestort, waardoor de soort zich tijdens de werkzaamheden enkele meters verder op terugtrekken. Het is niet waarschijnlijk dat de rivierdonderpad naar een andere krib zal vluchten, omdat de soort erg honkvast is. Per locatie zijn de werkzaamheden bovendien van beperkte duur, daarom blijven er mogelijkheden voor de soort om zich terug te trekken naar het deel van de krib dat minder verstoord wordt. Bovendien staat de rivierdonderpad staat zeer onder druk en wordt veelal verdrongen door exotische grondels¹⁰. De kans dat de soort aanwezig is in het plangebied is gering. Een significant negatief effect is op voorhand uitgesloten.

Rivierprik: Er is in de Waal geschikt substraat voor het paaien van rivierprikken. Dit substraat bestaat uit grof zand en grind. De kans dat deze soort in de kribvakken paait is klein, omdat de rivierprik een stroomminnende soort is, die paait op de bodem van de hoofdstroom. Onderzoek van Bureau Waardenburg en de Radboud Universiteit heeft echter larven van de rivierprik aangetoond in kribvakken van de waal¹¹. Het is daarom mogelijk dat de rivierprik voortplant in de kribvakken beoogd voor de zandsuppletie. Tijdens de uitvoering kunnen daarom dieren aanwezig in de kribvakken tijdelijk worden verstoord, of mogelijk zelfs worden gedood. Daarnaast wordt het leefgebied tijdelijk ongeschikt.

¹⁰ Provincie Gelderland, 2018. *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*

¹¹ Dorenbosch, M., Van Kessel, N., & Collas, F. (2018). *Kritische benthische soorten in de Waal. Onderzoek naar het voorkomen van larvale rivier en zeebek, rivierrombout en volwassen najaden. Culemborg. Bureau Waardenburg, rapport, 18, 038.*

De doelstelling voor de rivierprik is uitbreiding van de populatie en verbetering van kwaliteit van het leefgebied. Monitoringsgegevens van IMARES laten zien dat de soort tegenwoordig in vrij groot aantal voorkomt en dat de aantallen vanaf 1993 structureel toenemen. Hierbij is de sterkste toename te zien in de Rijntakken rond de Gelderse Poort¹². De effecten van de werkzaamheden zijn tijdelijk en vinden plaats in een klein deel van het totale leefgebied van deze soorten binnen het Natura 2000-gebied. Er is geen sprake van aantasting van de draagkracht van het Natura 2000-gebied waardoor de doelaantallen niet meer behaald kunnen worden. Een significant negatief effect kan op voorhand uitgesloten worden.

Overige trekvisser (zeeprik, elft, zalm): Op de plekken waar zand gesuppleerd wordt kan tijdelijk vertroebeling van het water optreden. Onderzoek wijst echter uit dat bij baggerwerkzaamheden op de rivieren de tijdelijke vertroebeling van de waterkolom niet meer is dan wat al veroorzaakt wordt door scheepvaart¹³. Bovendien stroomt opgewerveld materiaal meteen weg met het rivierwater, zodat er geen zuurstofproblemen ontstaan. Tijdens de uitvoering kunnen trekvisser daarom blijven passeren. Een significant effect is op voorhand uitgesloten.

Meervleermuis

De meervleermuis is zeer gevoelig voor verstoring door verlichting. Het uitgangspunt is dat er geen werkzaamheden worden uitgevoerd in het donker. Het toepassen van kunstverlichting en de daar bijkomende negatieve effecten zijn op voorhand uitgesloten. Een significant effect is op voorhand uitgesloten.

Bever

Tijdens de werkzaamheden kunnen bevers enige verstoring kunnen ondervinden. De waarnemingen binnen één kilometer afstand van de verschillende plangebieden betreffen echter geen burchten, maar passerende dieren. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen beversporen of burchten aangetroffen in de betreffende kribvakken en aangrenzende oevers. De afstand tussen de werkzaamheden en een potentiële beverburcht is daarom meer dan 1 kilometer. De werkzaamheden zullen daarnaast overdag plaatsvinden, terwijl de bever vooral in de schemering en nacht actief is. Ook zijn bevers beperkt gevoelig voor verstoring. De Zoogdiervereniging geeft aan dat diverse praktijksituaties bekend zijn die aantonen dat de bever weinig gevoelig is voor verstoring. Zo hebben gedragsobservaties laten zien dat bijvoorbeeld heiwerkzaamheden -buiten de voortplantingsperiode- op slechts 70 m afstand van een actieve burcht geen effect hadden op het gebruik van de burcht¹⁴ en bleken bevers zich niets aan te trekken van actieve zandwinning in de directe omgeving van hun verblijfplaatsen¹⁵. Verder is bekend dat bevers gebruik maken van gebieden die een hoge mate van menselijke verstoring kennen, zeker wanneer hier geschikt habitat aanwezig is⁸. Daarnaast vormen kribben geen belangrijk deel van het leefgebied van de bever. De geschiktheid van het leefgebied wordt daarom niet aangetast tijdens de werkzaamheden. De staat van instandhouding is zeker niet in het geding. Een significant negatief effect is op voorhand uitgesloten.

4.3.2 Broedvogels

De broedvogels met een doelstelling binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken zijn onder te verdelen in clusters als het gaat om broedbiotoop¹⁶. De doelsoorten zijn in de volgende 'clusters' opgedeeld (zie Tabel 4-2):

¹² Ministerie van LNV, 2008. *Profielen Habitatsoorten, versie 1 september*

¹³ Schroevers, M., 1999. *Troebelheidsonderzoek op de Waal met behulp van een ADCP. Aqua Vision, BV, Woerden.*

¹⁴ Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, december 2014, *Soortenstandaard Bever Versie 2.0.*

¹⁵ Liefveld, W.M., D. Emond, M. van der Valk, 2011. *Kribverlaging Waal fase 3 en Langsdammen Wamel en Ophemert; Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Bureau Waardenburg bv.*

¹⁶ Provincie Gelderland, 2018. *Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)*

Tabel 4-2 Clustering van broedvogels met een instandhoudingsdoelstelling binnen Rijntakken in leefgebieden

Cluster	Broedvogels
Vochtige oobossen	Aalscholver
Droge graslanden	kwartelkoning
Vochtige graslanden	porseleinhoen, kwartelkoning, watersnip
Stilstaande wateren	dodaars, zwarte stern
Plasdrassituaties	porseleinhoen, watersnip
Rietmoeras	dodaars, zwarte stern, roerdomp, waudaapje, grote karekiet, blauwborst
Aangetakte nevengeulen	ijsvogel en oeverzwaluwen

In de kribvakken en de aangrenzende oever ontbreken de meeste broedbiotopen omschreven in Tabel 4-2. Zo zijn **rietmoerassen**, **aangetakte nevengeulen**, **vochtige oobossen** en **vochtige en droge graslanden** afwezig binnen het plangebied.

Soorten van **plasdrassituaties** (porseleinhoen en watersnip) zijn afhankelijk van de beschutting van dichte vegetaties (riet, zeggen, grassen). Soorten van **open water** (dodaars en zwarte stern) zijn tevens gebonden aan watervegetatie voor zowel beschutting als voor voedselvoorziening en nestmateriaal. In de kribvakken ontbreekt (water)vegetatie, waardoor deze matig geschikt zijn als broedlocatie voor bovengenoemde soorten. In de kribvakken zijn dan ook geen waarnemingen bekend van soorten als porseleinhoen en watersnip¹⁷. Het plangebied heeft daarom voor geen van de broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling een belangrijke functie als broedbiotoop. Significant negatieve effecten zijn op voorhand uitgesloten.

Wel worden soorten van plasdrassituaties of open water incidenteel gezien in plassen in de omgeving van het plangebied, verder in de uiterwaarden en achter de dijk. Deze liggen plassen liggen op ruime afstand van de locatie waar het zand gesuppleerd gaat worden (minimaal 150 meter) en zijn goed beschermd met omliggende vegetatie. De in de uiterwaarde aanwezige **graslanden** zijn in de omgeving van locatie tevens geschikt potentieel geschikt als broedterritorium van de kwartelkoning. Na 2012 zijn geen waarnemingen meer gedaan van deze soort¹⁸. Gezien de werkzaamheden op ruime afstand van geschikt broedbiotoop en vanaf het water plaatsvinden is de extra verstoring ten opzichte van het huidige gebruik van het gebied door wandelaars en van het aangrenzende water door scheepvaart zeer beperkt. Significant negatieve effecten zijn op voorhand uitgesloten.

Op locatie M3-C bevinden zich in de oever locaties met steilwandjes die mogelijk geschikt zijn voor oeverzwaluwen en ijsvogels (zie Figuur 4-2). Deze broedlocaties kunnen verstoord worden tijdens de uitvoering. Na afronding van het project zijn de aanwezige broedlocaties weer onverstoord en geschikt.

¹⁷ Nationale Databank Flora en Fauna, via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

¹⁸ Nationale Databank Flora en Fauna, via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

Figuur 4-2 Steil wanden, mogelijk geschikt als broedlocatie voor oeverzwaluw en ijsvogel, in de oever van de kribvakken op locatie M3-C. Foto's Royal HaskoningDHV 2021.

De doelstelling voor de oeverzwaluw is behoud van omvang en kwaliteit van het leefgebied ten behoeve van een populatie van tenminste 680 broedparen is. Dit aantal wordt sinds eind jaren '90 ruim overschreden, met als hoogtepunt 1.672 broedparen in 2015¹⁹. De aantallen geteld in 2019 zijn zeer vergelijkbaar (1.622 broedparen). Dit geeft aan dat er binnen het Natura 2000-gebied ruim voldoende broedplaatsen beschikbaar zijn. Tijdens de werkzaamheden blijven er dan ook voldoende geschikte broedlocaties die onverstoord blijven voor deze soort beschikbaar.

Voor de ijsvogels geldt dat de strengheid van de winters de bepalende factor voor het voorkomen²⁰. In 2014 en 2015 werd de doelstelling van 25 broedparen ruim gehaald met respectievelijk 57 en 73 broedparen in de Rijntakken¹⁰. Dit geeft aan dat de draagkracht van het gebied ruim voldoende is. Tijdens en na de werkzaamheden blijven er dan ook voldoende geschikte broedlocaties die onverstoord blijven voor deze soort beschikbaar.

De zeer lokale en tijdelijke werkzaamheden hebben geen versturende invloed op broedlocaties van broedvogels van het Natura 2000-gebied Rijntakken. Er is geen sprake van aantasting van de draagkracht van het Natura 2000-gebied waardoor de doelaantallen niet meer behaald kunnen worden. Een significant negatief effect kan op voorhand uitgesloten worden.

¹⁹ SOVON.nl – aantallen per Natura 2000-gebied. Via: <https://stats.sovon.nl/stats/gebied/1000380>

²⁰ Provincie Gelderland, 2018. Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)

4.3.3 Niet-broedvogels

Niet-broedvogels met een instandhoudingsdoelstelling binnen van het Natura 2000-gebied Rijntakken zijn onder te verdelen in de volgende functionele groepen (zie Tabel 4-3):

Tabel 4-3 Functionele groepen van niet-broedvogels met een instandhoudingsdoelstelling binnen Rijntakken in leefgebieden

Grasetende watervogels	Steltlopers	Overige watervogels	
Kleine Zwaan	Scholekster	Bergeend	Tafeleend
Wilde Zwaan	Goudplevier	Krakeend	Kuifeend
Toendrarietgans	Kievit	Wintertaling	Nonnetje
Kolgans	Kemphaan	Wilde eend	Meerkoet
Grauwe Gans	Grutto	Pijlstaart	Fuut
Brandgans	Wulp	Slobeend	Aalscholver
Smient	Tureluur		

Grasetende watervogels

Door de suppletie gaat geen foerageergebied van grasetende watervogels verloren. Voor grasetende watervogels zijn daarnaast rust- en slaappleatsen van belang. Deze bestaan doorgaans uit grote waterplassen (bijvoorbeeld zandwinplassen) met voldoende grasland in de nabije omgeving²¹. Deze zijn niet aanwezig in de directe omgeving van de drie locaties. Significant negatieve effecten zijn op grasetende watervogels zijn op voorhand uitgesloten.

Steltlopers

De aangewezen steltlopers maken vooral gebruik van de delen van de uiterwaarden waar plas-dras situaties aanwezig zijn. Het is mogelijk dat deze langs de waterlijn foerageren. Het zand zal echter worden aangebracht verder uit de oever waar geschikt foerageergebied ontbreekt. Significant negatieve effecten zijn op steltlopers zijn op voorhand uitgesloten.

Overige watervogels

Overige watervogels als fuut, wilde eend, kuifeend en meerkoet, maken mogelijk gebruik van de kribvakken als leefgebied. De drie locaties voor de beoogde zandsuppletie zijn echter maar een klein onderdeel totale leefgebied van deze soorten. Het betreft flexibele dieren die gedurende de werkzaamheden het plangebied kunnen ontvluchten. Er is daarbij voldoende geschikt leefgebied in de directe omgeving om naar uit te wijken. Gezien de werkzaamheden niet van lange duur zijn en deze plaatsvinden vanaf het water is de extra verstoring ten opzichte van het huidige gebruik door scheepvaart beperkt. Significant negatieve effecten zijn op overige watervogels zijn op voorhand uitgesloten.

4.4 Cumulatie

Het kan zijn dat een project afzonderlijk geen significante gevolgen heeft, maar in combinatie met andere projecten en plannen mogelijk wel. In deze voortoets is aangegeven of die kans aanwezig is. Bij het optreden van kleine effecten of mogelijk significante effecten ten gevolge van zandsuppletie in de kribvakken is het onderzoek van mogelijke cumulatie relevant. Voor habitats en soorten waarop geen effecten optreden, zijn de effecten van andere plannen en projecten niet van belang. Immers: geen effecten kunnen door cumulatie met andere plannen, projecten of handelingen nooit 'uitgroeien' tot effecten die aan dit project toe te rekenen zijn.

Uit de uitspraken 201203812/1/R2 en 201203820/1/R2 van de Raad van State blijkt dat projecten waarvoor een Natuurbeschermingswetvergunning is verleend, maar die nog niet of slechts ten dele zijn uitgevoerd

²¹ Provincie Gelderland, 2018. Beheerplan Natura 2000 Rijntakken (038)

moeten worden beschouwd voor cumulatie. Al voltooide projecten hoeven niet te worden meegenomen in de cumulatiebeoordeling. Al uitgevoerde projecten zijn een onderdeel van het huidige gebruik. Mochten zij wel effecten hebben dan uit zich dat in de huidige staat van de natuur en zullen er in het kader van dat voltooide project mitigerende en / of compenserende maatregelen genomen moeten zijn/ worden.

Er is in de omgeving niet voorzien in gelijktijdige werkzaamheden op grote schaal onder water, waardoor de effecten door verstoring alsnog significant kunnen worden.

4.5 Conclusie Natura 2000-gebieden

De zandsuppletie in de kribben heeft geen gevolgen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de Rijntakken, ook niet in cumulatie met andere projecten. Een significant negatief effect is op voorhand uitgesloten.

5 Beschermden soorten

5.1 Aanwezigheid beschermden soorten

Om na te gaan wat het belang is van het plangebied voor de wettelijk beschermden soorten, zijn op 9 juli 2021 verspreidingsgegevens van beschermden soorten opgevraagd uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFP) voor het plangebied en enkele kilometers rondom het plangebied²². Daarnaast zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd om inzicht te krijgen in de regionale verspreiding van soorten²³. Vervolgens is op 22 augustus 2021 een veldbezoek uitgevoerd door een deskundig ecoloog werkzaam bij Royal HaskoningDHV. Tijdens de veldbezoeken is een habitatgeschiktheidsanalyse gedaan voor beschermden soorten die volgens de bureaustudie mogelijk voorkomen.

Vaatplanten

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFP is gebleken dat in de omgeving van de plangebieden waarnemingen bekend zijn van beschermden vaatplanten. Het betreft groot spiegelkokje, wilde averuit, ruw parelzaad, stijve wolfsmelk en kluwenklokje. Dit zijn plantensoorten met zonnige groeiplaatsen op land, langs de rivieren, veelal op kalkrijke bodem²⁴. Het is aannemelijk dat deze soorten voorkomen op oevers aangrenzend aan de verschillende plangebieden. Echter, doordat het plangebied in het water ligt en uitvoering vanaf het water zal plaatsvinden en de waargenomen soorten geen waterplanten betreffen, kan het voorkomen van beschermden vaatplanten redelijkerwijs worden uitgesloten.

Conclusie vaatplanten:

In het plangebied komen geen beschermden vaatplanten voor. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Wnb ten aanzien van vaatplanten kan daarom worden uitgesloten.

Ongewervelden

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFP is gebleken dat in de omgeving van alle plangebieden waarnemingen bekend zijn van beschermden ongewervelden. Het betreft de en teunisbloempijlstaart, rivierrombout, beekrombout, gevlekte- en de sierlijke witsnuitlibel.

Teunisbloempijlstaart

De teunisbloempijlstaart is te vinden op open plekken in vochtige bossen, bosranden en andere warme plaatsen waar de waardplant staat, zoals uiterwaarden en ruderaal, braakliggende terreinen. De rupsen van de teunisbloempijlstaart leven voornamelijk van teunisbloem, maar soms ook van (harig) wilgenroosje, basterdwederik en grote kattenstaart²⁵. Binnen het plangebied, gelegen in de Waal, ontbreekt geschikt habitat voor de soort. Aanwezigheid van de teunisbloempijlstaart binnen het plangebied is uitgesloten.

Libellen

Voor de sierlijke- en gevlekte witsnuit geldt dat de kribvakken geen leefgebied vormen. De sierlijke witsnuitlibel komt voor langs beschutte oeverzones van meren en in stilstaande, ongestoorde wateren met een rijke watervegetatie, zoals veenplassen, vijvers en dode rivierarmen²⁶.

²² Nationale Databank Flora en Fauna, via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

²³ Verspreidingsatlas, 2021, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

²⁴ Floron 2021, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/vaatplanten>

²⁵ Vlinderstichting 2021, via: <https://www.vlinderstichting.nl/vlinders/overzicht-vlinders/details-vlinder/teunisbloempijlstaart>

²⁶ Vlinderstichting, 2021, sierlijke witsnuitlibel, via: <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/sierlijkewitsnuitlibel>

De gevlekte witsnuitlibel komt voor bij verlandingszones van laagveenmoerassen. Daarnaast kunnen ze voorkomen in bosplassen en verlandingszones van hoogveen- en heidevennen op de hoge zandgronden en randzones van hoogveen²⁷. Dergelijk biotoop ontbreekt binnen het plangebied. Aanwezigheid van deze soorten kan worden uitgesloten.

Voor de rivier- en de beekrombout geldt dat ze als larven kunnen opgroeien in kribvakken. De beekrombout wordt in uiteenlopende typen stromende wateren aangetroffen. Belangrijk is de aanwezigheid van zuurstofrijk water en onbegroeide zandige substraten en niet te rijk zijn aan nitraten en fosfaten. De eieren worden op het wateroppervlak afgezet. De larven leven ingegraven in de beek- of rivierbodem, op ondiepe, traag stromende plaatsen waar veel slib of fijn zand is afgezet²⁸. De kribvakken vormen geen optimaal leefgebied voor de beekrombout, die voornamelijk bekend is uit grotere beken en kleine rivieren. De NDFF toont echter een gevalideerde waarneming van een larf in een kribvak in de directe omgeving van het plangebied²⁹. Het is daarmee niet uit te sluiten dat de soort zich ook in het plangebied voortplant.

In Nederland wordt de rivierrombout vooral langs grote rivieren aangetroffen. Het larvenhabitat bestaat uit zandige substraten in ondiepe, onbegroeide, stromingsluwe riviertrajecten. In de genormaliseerde rivieren worden dergelijke larvenhabitat voornamelijk tussen kribben aangetroffen. Waar zich achter de stromingsluwe delen van de kribben zand ophoopt ontstaan strandjes waar de meeste larvenhuidjes worden gevonden³⁰. Het plangebied vormt daarmee geschikt leefgebied voor de rivierrombout. In de omgeving van het plangebied zijn uit de laatste 10 jaar dan ook ruim 240 waarnemingen van de soort bekend, waaronder uit het Landelijk Meetnet Libellen (het NEM)³¹.

Daarnaast heeft Bureau Waardenburg in 2017 gericht onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van de rivierrombout in de Waal³². Het onderzoeksgebied liep van Ewijk tot Loevestein en overlap daarom gedeeltelijk met het plangebied voor de zandsuppletie (zie Figuur 5-1). Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een onderwater bodemzuiger, waarmee bodemmonsters zijn genomen tussen de 0.3 en 4.0 meter diep. In het najaar van 2017 zijn op deze wijze 217 bodemmonsters verzameld op de elf locaties in de Waal. Hiervan zijn er 81 verzameld in de kribvakken, 69 in de oevergeulen en 67 in de nevengeulen. Naast dit veldonderzoek is een aanvullend onderzoek uitgevoerd waarbij verschillende waarnemingsarchieven zijn geraadpleegd op de aanwezigheid van waarnemingen van larven van rivierrombout.

²⁷ Vlinderstichting, 2021, gevlekte witsnuitlibel, via: <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/gevlekte-witsnuitlibel>

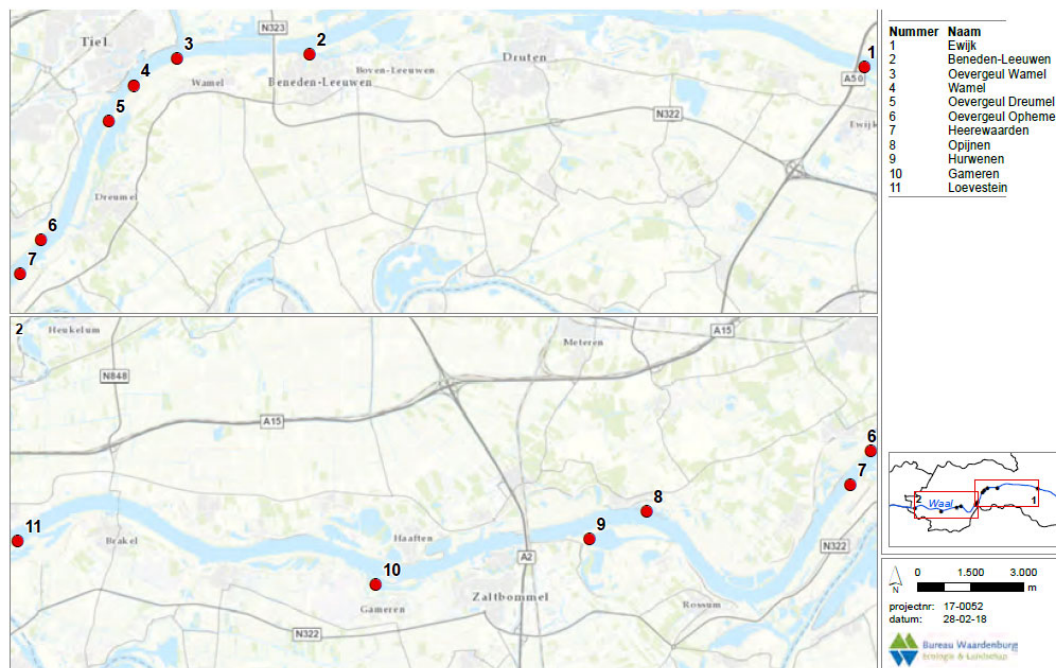
²⁸ Vlinderstichting, 2021, beekrombout, via <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/beekrombout>

²⁹ Nationale databank flora en fauna (NDFF), via: <https://ndff-ecogrid.nl/>, geraadpleegd 6 oktober 2021

³⁰ Vlinderstichting, 2021, rivierrombout, via: <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/rivierrombout>

³¹ Nationale databank flora en fauna (NDFF), via: <https://ndff-ecogrid.nl/>, geraadpleegd 6 oktober 2021

³² Dorenbosch, M., Van Kessel, N., & Collas, F. (2018). Kritische benthische soorten in de Waal. Onderzoek naar het voorkomen van larvale rivier en zeepririk, rivierrombout en volwassen najaden. Culemborg. Bureau Waardenburg, rapport, 18, 038.

Figuur 5-10 Overzicht van de elf onderzoekslocaties langs de Waal die in 2017 zijn bemonsterd. Bron: Bureau Waardenburg, rapport, 18, 038.

In totaal zijn tijdens het veldonderzoek 14 larven van rivierrombout aangetroffen. De larven van rivierrombout zijn alleen in oever- en nevengeulen aangetroffen. Alle larvale levensstadia bleken in de onderzochte habitats voor te komen. Het is daarmee aannemelijk dat de soort zich in het onderzoeksgebied voortplant. De aanvullende screening van waarnemingsarchieven voor de periode 1990 – 2017 resulteerde in 40 aanvullende waarnemingslocaties gevonden tenminste 58 larven zijn aangetroffen, zowel in kribvakken, oever- als nevengeulen.

In de jaren na het onderzoek zijn de omstandigheden langs de Waal zeer vergelijkbaar gebleven. Het geeft daarmee nog steeds een goed beeld van het leefgebied van de rivierrombout in de Waal. Hoewel het onderzoeksgebied slechts deels overlapt met het huidige plangebied, is het onderzochte biotoop representatief voor de overige delen van het plangebied. Bovendien zijn er in de NDFF veel recente waarnemingen in (en in de directe omgeving) van het plangebied. Het is daarom aannemelijk dat de rivierrombout voortplant in de kribvakken beoogd voor de zandsuppletie.

Conclusie ongewervelden:

Het is niet uit te sluiten dat beekrombout voortplantingsbiotoop heeft binnen het plangebied. Het voorkomen van voortplantingsbiotoop van de rivierrombout is aannemelijk

Vissen

De NDFF bevat geen waarnemingen van beschermde vissoorten binnen of in de directe omgeving van het plangebied. Het plangebied ligt wel in het verspreidingsgebied van de grote modderkruiper. De verspreiding van overige beschermde vissoorten komt niet overeen met de ligging van het plangebied³³.

³³ Verspreidingsatlas, 2021, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/>

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper komt voor in ondiepe, stilstaande tot zwakstromende wateren met een dikke modderlaag en een uitbundige waterplantengroei. De soort heeft een voorkeur voor verlandende wateren in laag dynamische overstromingsvlakten en moerasgebieden. De voortplanting vindt plaats in ondiepere warme delen van het water met waterplanten, overhangende takken of andere vormen van structuur. De juveniele dieren groeien verder op in ondiepe plantenrijke oeverzones³⁴. Door de grote dynamiek van de rivier is het plangebied ongeschikt voor de grote modderkruiper. Het ontbreekt ook aan stilstaand water en een uitbundige groei van waterplanten. Aanwezigheid van de soort kan binnen het plangebied worden uitgesloten.

Conclusie vissen:

In het plangebied komen geen beschermde vissen voor. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Wnb ten aanzien van vissen kan daarom worden uitgesloten.

Amfibieën

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFP is gebleken dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van beschermde amfibieën, het gaat om rugstreeppad en kamsalamander.

Rugstreeppad

Er zijn meerdere waarnemingen gedaan van de rugstreeppad in een plas te noorden van het deelgebied M3-A³⁵. De rugstreeppad is een soort van open zandige locaties en/of gebieden met veel ondiep water, zoals poelen, greppels en poldersloten. Dit zijn vaak terreinen met een pioniermilieu of een dynamisch milieu zoals afgravingen, opgespoten terreinen, zandverstuivingen en braakliggende terreinen. Voortplanting vindt plaats in ondiepe of droogvallende, niet of weinig begroeide wateren die snel opwarmen. Op het land houden de dieren zich verborgen in zelf gegraven holen, of holen van knaagdieren, maar ook onder stenen en tussen muur- spleten, nabij voortplantingswater³⁶. De dynamiek en de stroming van de waal maken de kribvakken ongeschikt als voortplantingswater van de rugstreeppad. Ook aanwezigheid van vis zorgt ervoor dat larven daar niet zouden overleven. Aanwezigheid van deze soort binnen het plangebied is uitgesloten.

Kamsalamander

Er is één waarneming gedaan van de kamsalamander nabij het plangebied MB-3 in een plas nabij de Erwijkse plaat en er zijn meerdere waarnemingen gedaan rondom de Bisonbaai nabij plangebied M3-A³⁷. Het landschap waarin de kamsalamander wordt aangetroffen is bosrijk, bevat houtwallen of struweel en wordt vaak gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. Ze komen relatief veel voor langs de grote rivieren, in beekdalen en op landgoederen. Kamsalamanders komen voor in een verscheidenheid aan typen visvrije wateren. In het riviereengebied komt de soort voor in zelden overstromende (laagdynamische) strangen, kleiputten en kolken³⁸. Ook voor de kamsalamander geldt dat de dynamiek en de stroming van de waal de kribvakken ongeschikt maken als voortplantingswater. Hier zorgt ook de aanwezigheid van vis ervoor dat larven daar niet zouden overleven. Aanwezigheid van de kamsalamander binnen het plangebied is uitgesloten.

Conclusie amfibieën:

In het plangebied komen geen beschermde amfibieën voor. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Wnb ten aanzien van amfibieën kan daarom worden uitgesloten.

³⁴ RAVON, via: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/grotemodderkruiper>

³⁵ Nationale Databank Flora en Fauna, via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

³⁶ RAVON, via: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/rugstreeppad>

³⁷ Nationale Databank Flora en Fauna, via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

³⁸ RAVON, via: <https://www.ravon.nl/Soorten/Soortinformatie/kamsalamander>

Reptielen

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFP is gebleken dat in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde reptielen. Het plangebied komt ook niet overeen met het verspreidingsgebied van enig beschermd reptiel³⁹. Aanwezigheid van beschermde soorten kan binnen het plangebied worden uitgesloten.

Conclusie reptielen:

In het plangebied komen geen beschermde reptielen voor. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Wnb ten aanzien van reptielen kan daarom worden uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFP is gebleken dat in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om één soort die ook daadwerkelijk gebonden is aan water: de bever. Verder behoort het plangebied ook tot het verspreidingsgebied van de otter.

Bever

De bever wordt regelmatig waargenomen in de nabije omgeving van het plangebied en soms ook binnen het plangebied. In plangebieden M3-B & M3-C zitten de bevers vooral in afgesloten plassen. Dit betreft binnendijkse plassen onder andere tussen de Horstweg en Waalbanddijk achter de Ewijkse plaat nabij. In plangebied M3-A wordt de bever regelmatig waargenomen tussen de kribben ten oosten van de aanwezige radarpost.

Bevers hebben hun leefgebied in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs beken, rivieren en meren. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste, evenals een waterdiepte van minimaal 50 cm. Als verblijfplaats bouwen bevers burchten die bestaan uit zelf gegraven gangen in oevers. Indien steile oevers ontbreken om gangen in te graven, worden hutten van takken, planten en modder in het water of op het land gebouwd⁴⁰. Hoewel het plangebied geschikt leefgebied vormt voor de bever, zijn tijdens het veldbezoek geen beversporen of burchten waargenomen in of nabij de kribvakken. Vaste rust en verblijfplaatsen van de soort zijn daarom uitgesloten. Aanwezigheid van deze soorten op doortocht binnen het plangebied is niet uitgesloten.

Otter

Evenals de bever leeft de otter tevens in en langs oevers met voldoende dekking van bomen en struweel. Begroeide oevers van de landinwaarts gelegen binnendijkse plassen kunnen daarom als verblijfplaats voor de otter fungeren. Door de hoge dynamiek en het open karakter van de oever van de Waal zijn de kribben en langgestrekte oevers van de Waal ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor de otter. Het incidenteel voorkomen van de otter binnen het plangebied kan niet worden uitgesloten.

Conclusie grondgebonden zoogdieren:

Aanwezigheid van een passerende bever en otter is niet uitgesloten binnen het plangebied.

³⁹ Verspreidingsatlas, 2021, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/>, geraadpleegd 9 juli 2021

⁴⁰ Zoogdierverseniging, via <https://www.zoogdierverseniging.nl/zoogdiersoorten/bever>, geraadpleegd 28 juli 2021

Vleermuizen

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten beschermde vleermuizen. Het gaat om gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis.

Vleermuizen worden in vrijwel het gehele land waargenomen. Vleermuizen maken gedurende een jaar gebruik van meerdere type verblijfplaatsen (zomer-, kraam-, paar en winterverblijfplaatsen). Vleermuizen kunnen globaal opgedeeld worden in boombewonende soorten zoals de rosse vleermuis en gebouwbewonende soorten zoals de laatvlieger. Er zijn ook soorten die zowel gebouwen als bomen bewonen, zoals ruige dwergvleermuis. Vleermuizen foerageren over het algemeen boven windluwe plaatsen zoals tuinen en langs bosranden. Om van de verblijfplaats naar foerageergebied te komen (en andersom) wordt gebruikt gemaakt van zogenaamde vliegroutes die bestaan uit lijnvormige elementen zoals bomenrijen en watergangen.

Door het ontbreken van bomen en gebouwen binnen het plangebied, worden verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Bomen in de directe omgeving van het plangebied zijn veelal jong, waardoor holten geschikt als verblijfplaats daarin ontbreken.

De waal vormt wel geschikt foerageergebied voor de meervleermuis en watervleermuis. Daarnaast vormen de oeverzone en de rivieruiterwaarden geschikt foerageergebied voor soorten als gewone en ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis. Aangezien de mate van begroeiing (dekking) grotendeels het belang als foerageergebied bepaalt én binnen het plangebied weinig opgaande begroeiing aanwezig is, is de betekenis als foerageergebied voor deze laatste soorten gering. Vleermuizen kunnen daarnaast gebruikmaken van de rivier en de oeverzone als vliegroute.

Conclusie vleermuizen:

Verschillende vleermuissoorten kunnen gebruik maken van het plangebied als foerageergebied en mogelijk als vliegroute.

Broedvogels

Op basis van gebiedskenmerken en uit de verspreidingsgegevens van de NDFF blijkt dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten broedvogels met zowel jaarrond als niet-jaarrond beschermde nesten. Soorten broedvogels met jaarrond beschermde nesten waarvan in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn, zijn: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief en zwarte wouw.

Jaarrond beschermde vogels

Nesten van een aantal in Nederland voorkomende vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Deze nesten zijn beschermd omdat ze jaarrond worden gebruikt, of omdat een soort zeer honkvast is en er elk jaar naar terugkeert en moeilijk in staat is om een nieuw nest te maken. Dit kan zowel gaan om soorten die broeden in bebouwing als om soorten die broeden in bomen. In de kribben en de directe omgeving daarvan zijn geen geschikte hoge bomen en gebouwen aanwezig. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is daarom uitgesloten.

Overige broedvogels

Door het ontbreken van waterplanten en oevervegetatie worden er geen overige broedende watervogels in de kribvakken verwacht. De aan het plangebied grenzende vegetatie, aanwezig in de uiterwaarde is wel geschikt voor vele algemene broedvogels zonder jaarrond beschermd nest.

Conclusie jaarrond beschermde nesten en broedvogels:

In de bomen en struweel in de nabije omgeving van het plangebied is het niet uitgesloten dat algemene broedvogels zonder jaarrond beschermd nest voorkomen.

5.2 Effectbeschrijving en toetsing beschermde soorten

In deze paragraaf worden de effecten van de ingreep op beschermde soorten (zie §01) beschreven, en vindt toetsing aan hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming plaats (soortenbescherming). Er wordt achtereenvolgens ingegaan op permanente effecten en tijdelijke effecten.

5.2.1 Permanente effecten

Bever en otter

Er is geen sprake van permanente negatieve effecten op de bever. De kribben en oevers vervullen na afronding van het project dezelfde functie binnen het leefgebied van de bever als in de huidige situatie. Dit geldt ook voor mogelijk incidenteel voorkomende otters.

Vleermuizen

Er gaan tijdens de werkzaamheden geen lijnvormige structuren verloren die mogelijk dienst doen als vliegroute. Bovendien blijft het plangebied beschikbaar als foerageergebied. Er is daarom geen sprake van permanente effecten op vliegroutes of foerageergebied.

Rivierrombout en beekrombout

Er is geen sprake van permanente negatieve effecten voor de rivierrombout en de beekrombout. Na één a twee jaar is het gesuppleerde zand weer weggespoeld en is het plangebied weer in dezelfde staat als voor de suppletie.

5.2.2 Tijdelijke effecten

Bever en otter

Zoals beschreven in §4.3 kunnen bevers tijdens de werkzaamheden enige verstoring ondervinden. Er zijn geen burchten nabij het plangebied, waardoor het potentieel verlaten van jongen en het doden van dieren als gevolg van verstoring uitgesloten is. Tijdens het opspuiten van het zand zullen voorbij zwemmende dieren mogelijk tijdelijk uitwijken naar nabijgelegen geschikt leefgebied. Gezien de werkzaamheden slechts van korte duur zijn, overdag plaatsvinden en bevers niet zeer verstoringgevoelig zijn, is er geen sprake van verstoring zoals bedoeld in de Wnb artikel 3.5 lid 2. Dit geldt ook voor mogelijk incidenteel voorbijzwemmende otters.

Vleermuizen

Gezien er alleen overdag wordt gewerkt en het toepassen van kunstverlichting niet aan de orde is, is tijdelijke verstoring van 's nachts voorbijvliegende vleermuizen uitgesloten.

Rivierrombout en beekrombout

Na eiafzetting groeien de larven van de rivier- en de beekrombout drie tot vier jaar op in de zandige waterbodem van de rivieroever. Ze kunnen daar meerder jaren overwinteren, en sluipen uiteindelijk tussen mei en augustus uit op de strandjes tussen de kribben en op de kribben zelf⁴¹.

⁴¹ Vlinderstichting 2021, via: <https://www.vlinderstichting.nl/libellen>, geraadpleegd 20 juli 2021

Door de suppletie van zand tussen de kribben kunnen larven van de rivier- en de beekrombout bedolven worden. Hierbij kunnen individuen van de rivier- en de beekrombout (verstoord en) gedood worden. Daarnaast kunnen voortplantings- of rustplaatsen beschadigd of vernield worden. Deze aantasting is voor de rivierrombout een overtreding van de verbodsbepalingen zoals deze genoemd zijn in artikel 3.5, lid 1, 2 en lid 4 Wet natuurbescherming. Voor de beekrombout is het een overtreding van artikel 3.10, lid a en b.

Staat van instandhouding

De rivierrombout breidt zich sinds 1996 uit over het Nederlandse riviereengebied. De soort is daar hoogstwaarschijnlijk teruggedoordat de waterkwaliteit is verbeterd. De rivierrombout is vrij zeldzaam maar is langs de grote rivieren plaatselijk vrij algemeen. De recente trend van de soort is echter niet duidelijk omdat de soort moeilijk te volgen is⁴². Uit inventarisaties blijkt dat de soort op meerdere locaties rond het plangebied aanwezig is⁴³.

De beekrombout is zeldzaam, maar laat sinds 1970 een sterk herstel zien. Zowel in het riviereengebied als langs verschillende beken in Zuid- en Oost-Nederland is de soort weer teruggedoord. Dit is grotendeels te danken aan verbetering van de waterkwaliteit, mogelijk in combinatie met beekherstelmaatregelen⁴⁴. Het zwaartepunt van de verspreiding van de soort ligt niet in het riviereengebied. Dit blijkt ook de lage aantallen waarnemingen rondom het plangebied⁴⁵.

De tijdelijke effecten van de werkzaamheden vinden plaats in een klein deel van het totale leefgebied van deze soorten. Voor de beekrombout geldt eveneens dat het om een klein deel (suboptimaal) van het verspreidingsgebied van de soort gaat. De staat van instandhouding van de rivier- en de beekrombout komt hierdoor niet in gevaar.

Broedende vogels

Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd tijdens het broedseizoen, kan verstoring van broedende vogels optreden. Wanneer soorten het nest verlaten, geldt dit als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1, 2 en 4, van de Wnb. De meeste soorten broeden tussen 15 maart en 15 juli, maar ook buiten deze periode kunnen broedende vogels aanwezig zijn.

5.3 Voorzorgsmaatregelen en noodzaak vervolgstappen

In deze paragraaf zijn de te nemen vervolgstappen, zoals het uitvoeren van het nemen van voorzorgsmaatregelen en/of het aanvragen van een ontheffing beschreven.

Rivierrombout en beekrombout

Noodzaak tot een ontheffing op de Wet natuurbescherming

Zoals omschreven in §5.1, toont onderzoek uit het verleden aan dat de rivierrombout voortplant in de directe omgeving van het plangebied. Het is daarom aannemelijk dat de soort vandaag de dag ook voortplant binnen het plangebied. Het plangebied is minder geschikt als voortplantingsbiotoop van de beekrombout. Voortplanting van de soort is echter niet uit te sluiten, gezien er een waarneming van een larf in een nabijgelegen kribvak.

⁴² *Verspreidingsatlas.nl*, via: <https://www.verspreidingsatlas.nl/10998#>, geraadpleegd 6 oktober 2021

⁴³ Dorenbosch, M., Van Kessel, N., & Collas, F. (2018). *Kritische benthische soorten in de Waal. Onderzoek naar het voorkomen van larvale rivier en zeepril, rivierrombout en volwassen najaden*. Culemborg. Bureau Waardenburg, rapport, 18, 038.

⁴⁴ Vlinderstichting, 2021, *beekrombout*, via <https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/beekrombout>

⁴⁵ *Nationale Databank Flora en Fauna*, via: <https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal>

Aanvullend onderzoek naar beide soorten is overwogen. Voor de rivierrombout geldt echter dat het onderzoek van Bureau Waardenburg en de Radboud Universiteit⁴⁶ en de waarnemingen grote aantallen waarnemingen uit de NDFF voldoende zekerheid geven dat de rivierrombout in de kribvakken voorkomt en voortplant. Voor de beekrombout wordt onderzoek niet zinvol geacht omdat de trefkans erg laag is. Uit voorzorg wordt daarom aangenomen dat de soort voorkomt en voortplant in het plangebied.

Omdat de libellelarven zich meerdere jaren in de kribvakken kunnen bevinden en het gesuppleerde zand mogelijk meer dan een jaar blijft liggen, zijn negatieve effecten op voortplantingsbiotoop en uitsluitende larven niet te voorkomen. Eveneens is een overtreding van de Wnb voor deze soorten is daarmee niet te voorkomen. Er is daarom een ontheffing op de Wnb nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren.

In onderstaande passage worden mitigerende maatregelen voorgesteld, waarvan zowel de rivierrombout als de beekrombout profiteren.

Mitigatie

Voor het tijdelijk vernietigen van het voortplantingshabitat zijn geen mitigerende maatregelen mogelijk. Om de functionaliteit van de voortplantings- of rustplaatsen van de rivier- en beekrombout te waarborgen en zo min mogelijk dieren te verstoren en/of doden, wordt de zandsuppletie buiten de kwetsbare uitsluitijd van beide soorten uitgevoerd. Dit kan door te werken buiten de periode eind april tot half augustus, uit te voeren.

Compensatie

Als gevolg van de zandsuppletie wordt leefgebied van de rivierrombout en vermoedelijk ook de beekrombout aangetast. Het gaat om circa 400 meter aan zandige oevers per projectlocatie. In de directe omgeving van het plangebied is echter genoeg geschikt biotoop om naar uit te wijken. Er blijven daarmee voldoende voortplantings- of rustplaatsen van de rivier- en beekrombout gewaarborgd. Na één a twee jaar is het gesuppleerde zand weer weggespoeld en is het plangebied weer in dezelfde staat als voor de suppletie. Omdat er voldoende geschikt biotoop in de directe omgeving is en het gesuppleerde zand slechts tijdelijk blijft liggen, is compensatie van leefgebied niet nodig om de staat van instandhouding van de twee soorten te garanderen.

Broedvogels

Een ontheffing voor vernietiging van broedgevallen wordt in principe niet verleend, waardoor het voorkomen van (langdurige) verstoring of vernietiging van broedgevallen noodzakelijk is. Het verstoren van broedgevallen is te voorkomen door:

- Buiten het broedseizoen te werken, dit kan door te werken in de periode half augustus tot en met half maart of;
- Te zorgen dat buiten de verstoringsafstand van de broedgevallen gewerkt wordt,

Veel methoden om tijdens het broedseizoen door te kunnen werken, zijn niet “waterdicht”; het is vaak niet te garanderen dat broedgevallen niet zullen optreden. Buiten het broedseizoen werken heeft dan ook de voorkeur om overtreding van de Wnb ten aanzien van broedvogels te voorkomen. Indien dit niet mogelijk is, wordt geadviseerd om bovengenoemde maatregelen te treffen en het terrein kort voor aanvang van de werkzaamheden door een ecooloog te laten inspecteren op aanwezigheid van broedende vogels.

⁴⁶ Dorenbosch, M., Van Kessel, N., & Collas, F. (2018). *Kritische benthische soorten in de Waal. Onderzoek naar het voorkomen van larvale rivier en zeepril, rivierrombout en volwassen najaden. Culemborg. Bureau Waardenburg, rapport, 18, 038.*

Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving. De zorgplicht betekent niet dat geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is. Onderstaand wordt een aantal maatregelen beschreven om aan de algemene zorgplicht te voldoen:

- De werkzaamheden worden bij voorkeur alleen overdag, tussen zonsopgang en zonsondergang uitgevoerd. Veel algemene en beschermde diersoorten (vleermuizen) zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht;
- Er wordt één richting opgewerkt, zodat dieren van de werkzaamheden vandaan kunnen vluchten. Houd hierbij rekening met vluchtwegen (werk dus niet richting een doodlopende hoek) en zorg dat de dieren voldoende vrije ruimte hebben;
- Wanneer de werkzaamheden gedurende langere tijd stilliggen, dient het terrein vóór herstart van de werkzaamheden geïnspecteerd te worden door een erkend ecoloog.

5.4 Conclusie beschermde soorten

Voor de rivierrombout, beekrombout en algemeen voorkomende broedvogels kunnen gedurende de werkzaamheden tijdelijke negatieve effecten optreden, welke leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor algemeen voorkomende broedvogels geldt dat door het nemen van voorzorgsmaatregelen zoals benoemd in §5.3, kan een overtreding worden voorkomen. Voor de rivierrombout en beekrombout geldt dat het voorkomen van negatieve effecten niet mogelijk is. Een ontheffing op de Wnb is nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren. Het onderstaande overzicht (tabel 5-1) geeft een samenvatting van de mogelijk voorkomende beschermde soorten in en rondom het plangebied, de mogelijke effecten en benodigde vervolgstappen.

Tabel 5-1. De potentieel negatieve effecten op beschermde soorten (mogelijk) voorkomend in het plangebied, de bijbehorende overtreding van de Wnb en de te nemen vervolgstappen.

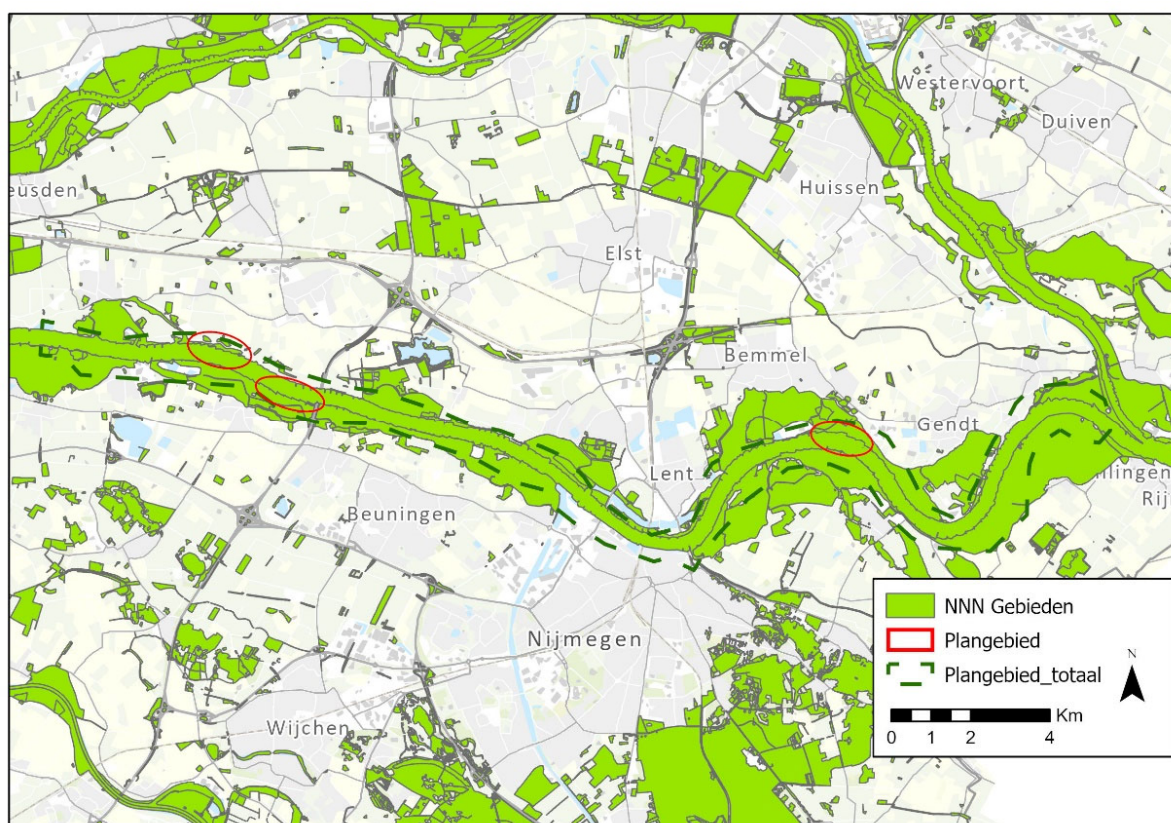
Soortgroep	Mogelijk voorkomende soorten	Tijdelijke effecten	Permanente effecten	Overtreding Wnb	Vervolgstappen
Ongewervelden	Rivierrombout	Verstoring en/of doding van individuen	Geen	Art. 3.5, lid 1 en 2	Ontheffingsaanvraag indienen.
	Beekrombout	Beschadigen/ vernielen van voortplantings- of rustplaatsen		Art. 3.10, lid a en b	Ontheffingsaanvraag indienen.
Broedvogels met (niet-) jaarrond beschermde nesten	Algemene soorten als: ekster, groene specht, bonte specht, houtduif, merel, pimpelmees, roodborst en spreeuw	Vernietigen niet nesten en doden van individuen	Geen	Art. 3.1, lid 1, 2 en 4	Treffen van voorzorgsmaatregelen (paragraaf 5.4)

6 Gelders Natuurnetwerk

In dit hoofdstuk is onderzocht of het plangebied in of nabij het Natuurnetwerk Nederland (NNN) ligt. Op grond van de aard van de ingreep en de afstand tot beschermde NNN-gebieden wordt bepaald of negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN naar verwachting aan de orde zijn, en welke vervolgstappen er genomen moeten worden.

6.1 Ligging plangebied ten opzichte van het NNN

De Waal, oevers en uiterwaarden maken deel uit van het Gelders Natuurnetwerk (Figuur 6-1). In het plangebied komen de volgende beheertypen voor: N02.01 Rivieren, N1.01 Droge schraalgraslanden en N12.02 Rijke graslanden en akkers⁴⁷.

Figuur 6-1: Ligging Gelders Natuurnetwerk. Het gehele plangebied is groen gestippeld, specifieke werkgebieden zijn aangegeven met rode ovals

6.2 Effectbeschrijving en toetsing Gelders Natuurnetwerk

Door de suppletie van zand in de kribvakken veranderen de functies in het gebied niet. Er is voor het project dan ook geen bestemmingsplanwijziging nodig. Ook voor tijdelijke effecten die optreden tijdens de uitvoeringsfase, zoals verstoring door mensen en machines, is een bestemmingswijziging niet nodig.

⁴⁷ Natuurbeheerplan Provincie Gelderland, 2021, Via: <https://geoportaal.gelderland.nl/portaal/apps/webappviewer/index.html?id=abe3fe98fc2f488a9c89dc4fa212f72c>

Daarmee is een toetsing aan de Omgevingsvisie en –verordening van de Provincie Gelderland niet aan de orde.

6.3 Conclusie Gelders Natuurnetwerk

Voor de beoogde zandsuppletie is geen bestemmingswijziging nodig. Daarmee is een toetsing aan de Omgevingsvisie en –verordening van de Provincie Gelderland niet aan de orde. Er zijn geen vervolgstappen noodzakelijk.

7 Conclusie per beschermingsregime

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de effecten van de beoogde zandsuppletie op beschermde natuurwaarden gegeven. Er wordt ingegaan op benodigde vervolgstappen.

7.1 Natura 2000

De suppletie van zand in de kribben heeft geen gevolgen voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van de Rijntakken, ook niet in cumulatie met andere projecten. Er zijn geen verder vervolgstappen nodig.

7.2 Beschermde soorten

Voor de rivierrombout, beekrombout en algemeen voorkomende broedvogels kunnen gedurende de werkzaamheden tijdelijke negatieve effecten optreden, welke leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Voor algemeen voorkomende broedvogels geldt dat door het nemen van voorzorgsmaatregelen zoals benoemd in §5.3, kan een overtreding worden voorkomen. Voor de rivierrombout en beekrombout geldt dat het voorkomen van negatieve effecten niet mogelijk is. Een ontheffing op de Wnb is nodig om de werkzaamheden te mogen uitvoeren.

7.3 Gelders Natuurnetwerk

Omdat er geen sprake is van wijziging van bestemmingen, is toetsing aan de Omgevingsvisie en – verordening van de Provincie Gelderland niet aan de orde. Er zijn geen verder vervolgstappen nodig.

Bijlage 1

Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Rijntakken

Tabel 7-1: Instandhoudingsdoelstellingen habitattypen en habitatoorten

Code	Naam instandhoudingsdoelstelling	Instandhoudingsdoelstelling (EZ, 2014 en 2016)			
		Doelstelling verspreiding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie
Habitattypen					
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	=	>	>	n.v.t.
H3260	Beken en rivieren met waterplanten	=	>	=	n.v.t.
H3270	Slikkige rivieroever	=	>	>	n.v.t.
H6120	*Stroomdalgraslanden	=	>	>	n.v.t.
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=	=	n.v.t.
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	=	>	>	n.v.t.
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)	=	>	>	n.v.t.
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (vossenstaart)	=	>	>	n.v.t.
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zacht houtooibossen)	=	=	>	n.v.t.
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	=	>	>	n.v.t.
H91F0	Droge hardhoutooibossen	=	>	>	n.v.t.
Habitatrichtlijnsoorten					
H1095	Zeeprrik	=	>	>	>
H1099	Rivierprrik	=	>	>	>
H1102	Elft	=	=	=	>
H1106	Zalm	=	=	=	>
H1134	Bittervoorn	=	=	=	=
H1145	Grote modderkruiper	>	>	>	>
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=	=
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=	=
H1166	Kamsalamander	>	>	>	>
H1318	Meervleermuis	=	=	=	=
H1337	Bever	=	=	>	>

Tabel 7-2: Instandhoudingsdoelstellingen vogels, trend, vogeltelgegevens

Broedvogels	Instandhoudingsdoelstelling (EZ, 2014 en 2016)		
	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie (aantal broedpaar)
Dodaars	=	=	45
Aalscholver	=	=	660
Roerdomp	>	>	20
Woudaap	>	>	20
Porseleinhoen	>	>	40 gunstige jaren
Kwartelkoning	>	>	160 gunstige jaren
Watersnip	=	=	17
Zwarte stern	>	>	240
IJsvogel	=	=	25
Oeverzwaluw	=	=	680
Blauwborst	=	=	95
Grote karekiet	>	>	70
Niet-broedvogels	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie (seizoensgemiddelde)
Fuut	=	=	570
Aalscholver	=	=	1300
Kleine zwaan	=	=	100
Wilde zwaan	=	=	30
Toendrarietgans	=	=	125 (seizoensgemiddelde, foerageergebied)* 2.800 (seizoensmaximum, rust- en slaappleats)*
Kolgans	=	=	35.400 (seizoensgemiddelde, foerageergebied)* 180.100 (seizoensmaximum, rust- en slaappleats)*
Grauwe gans	=	=	8.300 (seizoensgemiddelde, foerageergebied)* 21.500 (seizoensmaximum, rust- en slaappleats)*
Brandgans	=	=	920 (seizoensgemiddelde, foerageergebied)* 5.200 (seizoensmaximum, rust- en slaappleats)*

Bergeend	=	=	120
Smient	=	=	17.900 (seizoensgemiddelde, foerageergebied)*
Krakeend	=	=	340
Niet-broedvogels	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie (seizoensgemiddelde)
Wintertaling	=	=	1100
Wilde eend	=	=	6100
Pijlstaart	=	=	130
Slobeend	=	=	400
Tafeleend	=	=	990
Kuifeend	=	=	2300
Nonnetje	=	=	40
Meerkoet	=	=	8100
Scholekster	=	=	340
Kievit	=	=	8100
Kemphaan	=	=	1000 (seizoensmaximum)
Grutto	=	=	690
Wulp	=	=	850
Tureluur	=	=	65

Instandhoudingsdoelstelling

Doelst. opp.: doelstelling oppervlakte leefgebied

Doelst. kwal.: doelstelling kwaliteit leefgebied

Doelst. populatie: doelstelling populatie in draagkracht.

=: behoudsdoelstelling

>: verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

* Deze aantallen zijn opgenomen in een ontwerp-wijzigingsbesluit. Met dit wijzigingsbesluit worden foerageerdoelstellingen toegevoegd en geformuleerd volgens de doelensystematiek, en worden de toelichtingen bij de instandhoudingsdoelstellingen aangepast.

Regional Office Locations

With its headquarters in Amersfoort, The Netherlands, Royal HaskoningDHV is an independent, international project management, engineering and consultancy service provider. Ranking globally in the top 10 of independently owned, nonlisted companies and top 40 overall, the Company's 6,500 staff provide services across the world from more than 100 offices in over 35 countries.

Our connections

Innovation is a collaborative process, which is why Royal HaskoningDHV works in association with clients, project partners, universities, government agencies, NGOs and many other organisations to develop and introduce new ways of living and working to enhance society together, now and in the future.

Memberships

Royal HaskoningDHV is a member of the recognised engineering and environmental bodies in those countries where it has a permanent office base.

All Royal HaskoningDHV consultants, architects and engineers are members of their individual branch organisations in their various countries.